

Stajalište Kluba zastupnika EPP-a o

SOCIJALNOJ POLITICI

Odobreno na sastanku Kluba zastupnika održanom 18. 5. 2021.

Način na koji radimo više nikada neće biti isti. Tehnološka revolucija kojoj svjedočimo vodi prema dosad nezabilježenom napretku tehnologije i novim poslovnim prilikama. Globalna trgovina, snažna zajednička valuta, europski industrijski i ekološki standardi te snažno jedinstveno tržište doprinose pozitivnom krugu koji čine uspješna poduzeća, veći porezni prihodi te brojnija i kvalitetnija radna mjesta. Napredak vodi blagostanju. Istodobno, ovom se tehnološkom revolucijom radikalno mijenjaju gospodarski modeli, socijalni sustavi i tržište rada.

Kao demokršćani, zalažemo se za to da se iskoristi puni potencijal te tehnološke revolucije, ali i da se zajamči da svi članovi našeg društva dobiju priliku uživati plodove tako stvorenog blagostanja. Nitko ne smije ostati zapostavljen: moramo se zalagati za one politike kojima se vodi računa o demografskim izazovima i promiču jednake mogućnosti za sve, a posebno za one koji su najteže pogođeni krizom, poput ranjivih skupina, obitelji, mlađih naraštaja i starijih osoba. Smatramo da je valjanost naših vrijednosti danas izraženija nego ikad i da one predstavljaju najbolju polazišnu točku za oblikovanje budućnosti. Te vrijednosti objedinjuju ono što je najbolje u konzervativnim, liberalnim i kršćansko-socijalnim svjetonazorima. Koncept socijalnog tržišnog gospodarstva, koji održava ravnotežu između slobode i neometanog razvoja pojedinca, s jedne strane, te solidarnosti sa svim pripadnicima društva, s druge strane, ključan je za pružanje odgovora na izazove našeg doba.

Kako bi se to ostvarilo, potreban nam je okvir koji omogućuje da se rad temelji na dostojanstvu i zaslugama i da rezultat

tog rada bude društvo koje nije tek puki zbroj pojedinačno uloženi napore. To podrazumijeva da i Europa, zajedno s državama članicama, mora djelovati kako bi se zajamčili poštovanje rada i pravedne plaće koje ljudima omogućuju dostojanstven život. Takav okvir također podrazumijeva poduzetničku slobodu i jednake uvjete u trgovini, na jedinstvenom tržištu i u međunarodnim trgovinskim odnosima Unije. Ne smije se, međutim, zaboraviti da je gospodarstvo u službi ljudi, a ne obrnuto. Snažno jedinstveno tržište, socijalna stabilnost i pravednost međusobno se dopunjuju. Kako bi se omogućilo da jedinstveno tržište u potpunosti iskoristi svoj potencijal i da tržišno natjecanje bude pošteno, potrebni su odgovarajući minimalni standardi, među ostalim u pogledu sigurnosti na radu, zaštite ranjivih skupina, nediskriminacije i upućivanja radnika, te namjenske potpore putem strukturnih fondova za regije u nepovoljnom položaju.

Takva socijalna politika bila je sastavni dio Ugovora iz Rima kojima je osnovan EEZ, što ukazuje na to da socijalni napredak i uravnoteženi gospodarski razvoj predstavljaju opći cilj. Naša je dužnost očuvati to naslijeđe i u 21. stoljeću. Šest država članica koje su se 1957./1958. okupile kako bi osnovale Europsku zajednicu bile su također suočene s dotad nezabilježenim gospodarskim, društvenim i tehnološkim promjenama. Znale su da je za uspostavu nove zajednice i novog društva utemeljenog na slobodnom, otvorenom i pravednom socijalnom tržišnom gospodarstvu koje gospodarstvima omogućuje rast, ali i smanjenje siromaštva i nejednakosti, potrebno ostvariti i gospodarski i društveni napredak u kojem trebaju sudjelovati svi, u skladu sa svojim sposobnostima.

Kako i dalje pružati prilike u doba pandemije bolesti COVID-19

Predanost socijalnom tržišnom gospodarstvu danas je važnija nego ikad. Duboke gospodarske i društvene posljedice bolesti COVID-19 tek su posljednji u nizu primjera koji ukazuju na to da socijalna pitanja treba rješavati na europskoj razini: ne zato da bi se na toj razini regulirala svaka pojedinost, nego zato da se pruži potpora državama članicama i da jednake mogućnosti za sve i dalje budu u srži europskog projekta – uz dužno poštovanje načela supsidijarnosti.

Bolest COVID-19 ima nerazmjerni učinak na različite države članice, regije i skupine koje čine naše društvo, a njome su najteže pogođene najranjivije skupine. Pandemija je istaknula brojne već postojeće neravnoteže i ubrzala određene opasne socijalne trendove. Gospodarski pad za mnoge predstavlja egzistencijalnu prijetnju. To smo imali na umu kada smo se dogovorili da ćemo nacionalne mjere popratiti i jednokratnim mjerama gospodarske i socijalne solidarnosti na europskoj razini, primjerice programom SURE. Taj se program temelji na zajmovima, čime se isključuje moralni rizik pri pružanju potrebnih sredstava svim državama članicama EU-a kako bi se tijekom pandemije uspostavile sigurnosne mreže, uveli nacionalni programi skraćenog radnog vremena i izbjegla masovna otpuštanja. Taj instrument, koji se financira zajedničkim zajmovima koje izdaje Komisija a zaštićeni su jamstvima država članica, jasan je znak europske solidarnosti tijekom ove krize.

S obzirom na to da gospodarske posljedice krize traju dulje nego što je bilo predviđeno, program SURE smatramo primjerom europskog sustava reosiguranja naknada za nezaposlene koji je bila najavila predsjednica Komisije Ursula von der Leyen. Trajanje instrumenta trebalo bi stoga produžiti na cijelo razdoblje ove iznimne situacije, a on bi se i dalje trebao temeljiti na zajmovima i aktivirati samo u slučajevima ozbiljnih vanjskih financijskih/gospodarskih šokova.

Razvoj vještina potrebnih za budućnost

U okviru odgovora na COVID-19 želimo ojačati konkurentnost naših gospodarstava tako što ćemo osigurati da svi u našim društvima imaju vještine koje im omogućuju pronaći posao i razviti svoje talente, što je posebno važno za mladu generaciju koja

je snažno pogođena krizom uzrokovanom tom bolešću. Kako bismo držali korak sa zahtjevima modernog tržišta rada, potrebno je ulagati u ljudski kapital i znanje. S jedne strane, mladi su posebno pogođeni visokom razinom nezaposlenosti, a, s druge strane, brojni poslodavci ne mogu popuniti slobodna radna mjesta jer ne mogu pronaći osobe s potrebnim vještinama.

Stoga treba ojačati obrazovne programe EU-a i istodobno uskladiti programe osposobljavanja i obrazovanja s potrebama gospodarstva i društva budućnosti, poduprijeti zaposlenike i nastavnike u razvijanju potrebnih vještina te uložiti u digitalnu infrastrukturu. Znatna dio sredstava predviđenih planom oporavka u okviru instrumenta *Next Generation EU* trebalo bi usmjeriti na usavršavanje i cjeloživotno učenje.

Također, želimo da EU razvije nove digitalne platforme za prekogranično obrazovanje i mogućnosti zapošljavanja.

Te mjere ne bi trebale biti ograničene samo na kratkoročni oporavak. Prema predviđanjima, u budućnosti će veći broj ljudi u EU-u raditi na visokokvalificiranim radnim mjestima, a očekuje da će se smanjiti potreba za niskokvalificiranim poslovima. Uključive sustave obrazovanja i osposobljavanja potrebno je reformirati i ažurirati kako bi se kvalifikacije radnika prilagodile zahtjevima tržišta rada, među ostalim i onima povezanim sa zelenim planom i digitalizacijom. Općenito gledano, politika u ovom području trebala bi biti usklađena s europskim stupom socijalnih prava, zelenim planom i digitalizacijom.

Obrazovanje predstavlja ulaganje u našu zajedničku budućnost i jedan je od ključnih instrumenata za razvoj i samoostvarenje svakog pojedinca. Ono pozitivno utječe na socijalnu koheziju, a to je preduvjet za gospodarski rast, otvaranje radnih mjesta i zapošljavanje.

Digitalno jedinstveno tržište: pružanje prilika umjesto prekomjerne regulacije

Smatramo da bi se sve veću digitalizaciju na tržištu rada i nove tehnologije trebalo smatrati prilikom, a ne prijetnjom. Želimo da se u Europi uspješno razvijaju digitalni poslovni modeli i s njima povezane mogućnosti zapošljavanja. Želimo da naš kontinent bude svjetsko poduzetničko središte.

Želimo da internetska tržišta, pružatelji aplikacija i ekonomija honorarnih poslova podliježu oporezivanju i pravilima tržišta rada, baš kao i tradicionalna poduzeća, te da se osigura zaštita potrošača i njihovo povjerenje.

Digitalizacija na tržištu rada, uključujući rad putem platformi, trebala bi biti u skladu s djelovanjem socijalnih partnera i ne bi smjela dovesti do nove vrste radnih odnosa. Želimo se boriti i protiv lažnog samozapošljavanja, uspostavljanjem jasnih kriterija kako bi se razlučio položaj zaposlenika od neovisnih pružatelja usluga. **Start-upovi** i MSP-ovi smiju, naravno, koristiti inovativne modele rada, ali se pritom ne smije narušavati pošteno tržišno natjecanje, kršiti propise na tržištu rada ili izbjegavati plaćanje socijalnih naknada.

Korist od digitalizacije trebali bi imati i zaposlenici i radnici; trebalo bi, primjerice, uspostaviti pravedan okvir za rad od kuće i sustave potpore koji se temelje na umjetnoj inteligenciji, ali treba voditi računa i o pravu radnika na isključivanje nakon radnog vremena. Želimo osigurati da raznolika radna mjesta i fleksibilnost u pogledu radnog vremena i mjesta rada budu pitanje osobnog izbora, a ne kršenje prava radnika.

Uspostaviti okvir, a ne popisati minimalne plaće

Pozdravljamo činjenicu da se Europska komisija suzdržala od izrade obvezujuće formule za utvrđivanje minimalnih plaća, ali da je predložen zajednički europski mehanizam kojim bi se svima osigurala primjerene plaće te uklonile nepoštene prakse i spriječilo snižavanje standarda socijalne zaštite za naše radnike. U srži tog prijedloga je očuvanje integralnih prava država članica i načela supsidijarnosti, a na tome se temelji i naš pristup socijalnoj politici.

Europski prosperitet ne temelji se na centraliziranim odlukama, već na poštovanju zakona, običaja i tradicija država članica i regija, posebno u osjetljivim područjima kao što je socijalna politika. Ipak, europski duh i gospodarski i socijalni pristup usmjeren na čovjeka podrazumijevaju i osjećaj za zajedništvo i uključivost. Moraju se iznaći rješenja kako bi se spriječili siromaštvo unatoč zaposlenju, nepoštene prakse i „utrka prema dnu”. Prijedlog o europskim minimalnim plaćama trebao bi biti u skladu sa šestim načelom europskog stupa socijalnih prava kako bi se svima omogućio dostojanstven život bez obzira na to gdje rade.

Temelj prijedloga mora biti poštovanje nacionalnih tradicija te sloboda i jačanje uloge socijalnih partnera. Stoga predlažemo da se ne mijenja ono što već dobro funkcionira na nacionalnoj razini, nego da se već postojeći nacionalni sustavi ojačaju stavljanjem naglaska na socijalni dijalog te na kolektivno pregovaranje i njegov obvezujući učinak. Supsidijarnost i solidarnost idu ruku pod ruku: ta su načela dvije strane iste medalje. Ipak, potrebno je razviti sigurnosne mreže s minimalnim standardima kako bi se zajamčilo da svi radnici u Uniji budu pravedno plaćeni i da više ne bude sektora s niskim plaćama te atipičnih i nesigurnih radnih uvjeta, kao i da se spriječi urušavanje sustava socijalne sigurnosti.

Ako države članice svojevoljno odluče utvrditi minimalnu plaću u iznosu koji odredi država članica ili njezini socijalni partneri, želimo osigurati da taj iznos odgovara jasno definiranim minimalnim standardima kojima se poštuju radnici, njihovo dostojanstvo i temeljna načela Europske unije. U skladu s načelom supsidijarnosti, odbacujemo pravno obvezujuće preporuke i kriterije kojima bi se utvrđivala razina minimalne plaće.

Pravednost se jamči borbom protiv zlouporaba

Otvorenost jedinstvenog tržišta i mogućnosti za sve mogu se zajamčiti samo ako se EU bude strogo postavio prema svim vrstama zlouporaba. Jedan od naših prioriteta jest da Europsko nadzorno tijelo za rad postane u potpunosti operativno kako bi se poduprli i ojačali kapaciteti nacionalnih inspektorata rada i povezanih tijela, kao i socijalnih partnera, te kako bi se osigurala pravedna mobilnost, djelotvorna prekogranična provedba prava radnika i uspješno suzbijanje prijevare, zlouporabe i damping u socijalnim pitanjima, i to u bliskoj suradnji s nacionalnim i regionalnim vlastima.

Kako bismo se suprotstavili zlouporabama i zajamčili jednako postupanje prema radnicima u cijelom lancu ugovaratelja, moramo spriječiti zlouporabe pri podugovaranju, kao što su korištenje fiktivnih poduzeća te lažno zapošljavanje preko poduzeća za privremeno zapošljavanje i lažno samozapošljavanje.

Kako bi i nacionalna tijela i Europsko nadzorno tijelo za rad dobili odgovarajuće alate za utvrđivanje zlouporabe, trebali

bismo nastojati da elektronička razmjena informacija o socijalnoj sigurnosti (EESSI) u potpunosti profunkcionira što je prije moguće. Time će se olakšati prekogranična razmjena podataka među ustanovama socijalne sigurnosti i ubrzati rješavanje pojedinačnih slučajeva, bez dodatnog opterećenja za poduzeća ili zaposlenike. Nadalje, trebali bismo napraviti iskorak u pogledu digitalnog europskog broja socijalnog osiguranja, koji je nužan za postizanje pravne sigurnosti, pravedne mobilnosti te zaštite i provedbe prava radnika.

Time bi se poboljšala prekogranična zaštita prava socijalne sigurnosti, pojačala borba protiv zlouporaba i osnažio provedbeni kapacitet Europskog nadzornog tijela za rad.

Politike prilagođene obitelji

Zalažemo se za politike prilagođene obitelji kojima se djeci pružaju dobre mogućnosti, a roditeljima omogućuje postizanje ravnoteže između karijere i obiteljskih obveza. Na životni put svakog djeteta snažno utječe vrijeme i skrb koje mu roditelji pruže u prvim godinama života. Zabrinuti smo zbog broja osoba koje rano napuštaju školovanje i za koje postoji rizik da će to kasnije rezultirati nezaposlenošću i siromaštvom, što se u velikom broju slučajeva prenosi s generacije na generaciju.

EU i države članice moraju poticati poslodavce da donesu mjere prilagođene obitelji, primjerice da roditeljima, kako bi se oni mogli pobrinuti za skrb i obrazovanje svoje djece, pruže radnu mobilnost, mogućnost da rade na daljinu i/ili da privremeno smanje broj radnih sati bez znatnog smanjenja plaće. Kako regulacija rada na daljinu ne bi bila na štetu ni poslodavaca ni zaposlenika, bitno je iskoristiti iskustva stečena tijekom pandemije.

Naša je dužnost oblikovati i poboljšati europske politike kojima se jamči poštovanje prava djece i mladih te njihova dobrobit.